

Fiskbestånd och miljö i hav och sötvatten

Resurs- och miljööversikt 2008

Innehåll

Förord	4
Marina skyddade områden	5
Fiskbestånden i korthet	11
Förklaring av fångstkartor och diagram	20
ICES fångstområden.....	21
Diagram.....	22
Översikt av fiskbestånden	23
Abborre- <i>Perca fluviatilis</i>	23
Bergtunga- <i>Microstomus kitt</i>	25
Bleka/Lyrtorsk- <i>Pollachius pollachius</i>	26
Blåvitling/Kolmule- <i>Micromesistiuspoutassou</i>	27
Fjärsing- <i>Trachinus draco</i>	29
Flodkräfta- <i>Astacus astacus</i>	30
Signalkräfta- <i>Pacifastacus leniusculus</i>	30
Gråsej- <i>Pollachius virens</i>	31
Gädda- <i>Esox lucius</i>	33
Gös- <i>Sander lucioperca</i>	35
Havskatt- <i>Anarhichas lupus</i>	37
Havskräfta- <i>Nephrops norvegicus</i>	38
Hummer- <i>Homarus gammarus</i>	39
Hälleflundra/ Helgeflundra- <i>Hippoglossus hippoglossus</i>	41
Knot- <i>Eutrigala gumardus</i>	42
Kolja- <i>Melanogrammus aeglefinus</i>	43
Krabbtaska- <i>Cancer pagurus</i>	44
Kummel- <i>Merluccius merluccius</i>	46
Lax- <i>Salmo salar</i>	48
Långa- <i>Molva molva</i>	51
Makrill - <i>Scomber scombrus</i>	52
Marulk- <i>Lophius piscatorius</i>	54
Nordhavsräka- <i>Pandalus borealis</i>	56
Pigghaj- <i>Squalus acanthias</i>	57
Piggvar- <i>Psetta maxima</i>	59
Röding- <i>Salvelinus umbla</i>	61
Rödspätta- <i>Pleuronectes platessa</i>	62
Rödtunga- <i>Glyptocephalus cynoglossus</i>	65
Sandskädda- <i>Limanda limanda</i>	66
Sik- <i>Coregonus lavaretus</i>	68
Siklöja- <i>Coregonus albula</i>	70
Sill/strömning- <i>Clupea harengus</i>	72
Sjurygg- <i>Cyclopterus lumpus</i>	78
Skarpsill- <i>Sprattus sprattus</i>	79
Skoläst- <i>Coryphaenoides rupestris</i>	82
Skrubbskädda- <i>Platichthys flesus</i>	83

Slätvar- <i>Scophthalmus rhombus</i>	86
Tobis, havs- och kust- <i>Ammodytes marinus</i> - <i>Ammodytes tobianus</i>	87
Torsk- <i>Gadus morhua</i>	89
Tunga- <i>Solea solea</i>	95
Vitling- <i>Merlangius merlangus</i>	97
Vitlinglyra- <i>Trisopterus esmarkii</i>	98
Ål- <i>Anguilla anguilla</i>	100
Öring- <i>Salmo trutta</i>	102
Fisken och miljön	105
Väderåret 2007.....	107
Västerhavet	107
Östersjön.....	119
Stora sjöarna och övriga sötvatten.....	132
Vänern.....	133
Vättern.....	135
Mälaren	136
Hjälmaren.....	138
Fisk i övriga sjöar och vattendrag.....	139
Svenskt yrkesfiske	143
Den svenska fiskeflottan.....	143
Årsransoner inom sill- och skarpsillsfisket	147
Sälskador – problem för yrkesfisket	149
Svenskt fritidsfiske	152
Utövare och omfattning.....	152
Fritidsfiskebaserad verksamhet.....	153
Samhällsekonomiskt värde av fritidsfisket och den fritidsfiskebaserade näringen	158
Svenskt vattenbruk	160
Året inom EU.....	163
Från biologiska prov till förvaltningsbeslut	166
Biologiska råd för förvaltning	168
Internationell förvaltning av fisket	170
Nationell förvaltning av fisket.....	171
Fångstmetoder	172
Ordlista.....	176
Litteraturtips och användbara internetsidor	178
Illustrationer och fotografier.....	179

Kräftpest

Kräftpestens spridning ökade dramatiskt 2007 på grund av illegala utsättningar av signalkräfta. Den senaste 14-årsperioden (1994-2007) har nästan 1 000 (974) sjöar, vattendrag och vattendragssträckor drabbats av kräftpest. Hela 439 stycken vatten pestförklarades under 2007, vilket är en tiodubbling jämfört med genomsnittet tidigare. Framförallt beror det på att stora områden förklarats pestsmittade i enlighet med försiktighetsprincipen eftersom kräftpesten nu når historiskt nya områden.

Det är främst de omfattande illegala utsättningarna av signalkräfta som bidragit till pestens snabba spridning under året och som gör situationen så alarmerande. De områden i Sverige som helt undgått att drabbas av kräftpest finns idag bara i Norrbottens län. Förutom förlusten av biologisk mångfald går stora ekonomiska värden förlorade då flodkräftan betingar ett dubbelt så högt förstahandsvärde som signalkräftan.

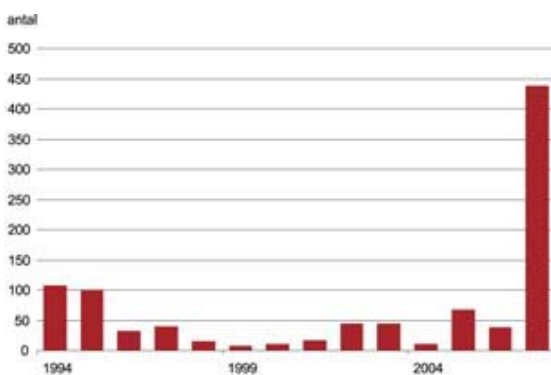
Kräftpesten, med ursprung i Nordamerika, kom till Sverige med matkräftor från Finland 1907. Pesten, som är en skalsvamp, sprids från ett vatten till ett annat via infekterade

Kräftpestsmittad signalkräfta med synlig kräftpestfläck på stjärten. Signalkräftan kommer från en illegal utsättning i en sjö i Värmland. Även om en signalkräfta är smittad syns inte alltid pestangreppet med blotta ögat.

kräftor, fisk, våta fiskeredskap eller med sporer i vatten. En drabbad flodkräfta dör snabbt efter det att den har blivit infekterad och beståndet slås ut. Den största vektorn för spridning av kräftpest är introduktion av signalkräfta. Signalkräftan har en naturligt högre motståndskraft mot svampen än flodkräftan men kan drabbas av akut kräftpest om den till exempel blir stressad. Problemet är dock att den är en latent bärare av kräftpest vilket innebär att när signalkräftan väl är etablerad i ett vatten etableras också pesten så länge de finns kvar i vattnet, och det blir mycket svårt att återbesätta vattnet med flodkräfta.

Det fanns ungefär 30 000 bestånd av den ursprungliga svenska flodkräftan i Sverige vid förra sekelskiftet. Nu finns bara omkring tre procent av dem kvar, främst på grund av kräftpest och miljöbelastning. Med undantag för Värmland, Västra Götaland och Gotland har länen i södra och mellersta Sverige förlorat de flesta flodkräftvattnen. I norra Sverige är situationen mer hoppfull även om signalkräfta och därmed kräftpest nu finns i Dalarna, Gästrikland, Hälsingland, Jämtland och Västerbotten. Den snabba minskningen gör att flodkräftan bedöms vara en hotad som art och numera klassas som "starkt hotad" på Artdatabankens rödlista för hotade arter. Den viktigaste åtgärden för att stoppa de illegala utsättningarna av signalkräfta är fortsatta informationsinsatser om konsekvenserna, i form av kräftpestspridning och förlorade

Antal pestförklarade sjöar och vattendragssträckor perioden 1994-2007.

fiskemöjligheter, av de olagliga utsättningarna samt om värdet av flodkräftans bevarande och fortsatta nyttjande.

Det är idag förbjudet att sätta ut signalkräfta utan tillstånd och tillstånd ges bara där arten redan är lagligt etablerad. Det finns också hårda restriktioner för hantering av arten. Sedan den 25 juli i 2007 är hela Gotland ett skyddsområde för flodkräftan. I ett regeringsuppdrag föreslår Fiskeriverket att man inför ett generellt förbud mot transporter och försäljning av levande signalkräfter till och inom de fyra nordligaste länen Jämtland, Västernorrland, Västerbotten och Norrbotten, Gotland och eventuellt Öland, samt i områden med gränsöverskridande vattensystem där det finns möjligheter för kräftor att spridas till Norge. Detta skulle minska tillgången på utsättningsmaterial. Ett annat förslag är att i förebyggande syfte införa ett förbud mot fiske efter signalkräfta i ovanstående områden.

Kräftpestförklarade vatten 2007 (gula prickar, 439 st) samt illegala utsättningar av signalkräfta upptäckta under sommaren och hösten 2007 (röda prickar, 24 st). I alla fall av kräftpest, utom i Indalsälven, är pestutbrotten kopplade till illegala utsättningar av signalkräfta och 98 procent av vattnen som pestförklarats ligger norr om Dalälven.